

ELŐFIZETÉS
HELYBEN ÉS VIDÉKEN
 Egy évre ... 180 Leu
 Három évre ... 500 Leu
 Egy negyed évre ... 45 Leu
 Egy hónapra ... 15 Leu

Hirdetések
 ársablon szerint

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP

SZERKESZTŐSEG
 Aradi és csanádi egyesített
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 852.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Vállalat
 Bulvárdul Regela Ferdinánd
 I. (József főh.-ut) 21
 TELEFON-SZÁM: 182.

Arad, 1921.

Staubert József.

Szerda, április 27.

Tamogatást az Iparnak!

Az ipar érdekeiről tanácskozott a kormány és megállapodott abban, hogy a gyáripár és az ipari üzemek támogatására a Romániához csatolt területeken mindent el fog követni. Bizony, itt az ideje, hogy végre a kormány a szinylődő és haladó ipar érdekében is megmozdul. Eddig mindenfelé csak panaszt és sérelmet hallottunk. Az ipar, mely a háború előtt olyan szép nekilendüléssel indult a fejlődésnek, nagyot hanyatlott. Ha az itteni gyárakat és ipari üzemeket nézzük, azt kell — sajnos — konstatálnunk, hogy munkásaik száma nagyon megcsappant. Van gyár és üzem mely régi munkáslétszámának alig tizedét foglalkoztatja. A gyárak és üzemek nem tudnak nyersanyagot kapni. Azonkívül küzdenek a már szinte lehetetlenné vált szállítási mizériákkal.

A vasuti szállítás nemcsak drága, hanem a vasuti kocsik megszerzésének nehézségeivel is kell küzdeni. Némely szállítmány hetekig, hónapokig van uton és főbe kerül sokszor, mint maga az áru. Itt az ideje, hogy ezen a nagy bajon a kormány töle telhetőleg segítsen. Olcsóbbá kell tenni a szállítást, a gyáraknak és ipari üzemeknek biztosítani kell a szükséges vasuti kocsikat. Tegye lehetővé a kormány, hogy a gyárak és ipari üzemek megkapják a szükséges nyersanyagokat. Ezzel összefügg a külföldről behozott és itt be nem szerezhető nyersanyagok vámjainak leszállítása is. Szép és jó dolog, hogy a kormány gépeket és szubvenciókat akar juttatni az arra szorult üzemeknek, de még ennél is fontosabb, hogy működésük egyéb akadályait is elhárítsa.

A gyáripár, a kézműipar és az építőipar csak tengődik. Pedig az újjáéledés egyik első és főfeltétele az, hogy az ipar ismét nekilendüljön. Az ipar nekilendülése jelenti a virágzás megindulását a többi gazdasági téren is. Az ipar nekilendülése jelenti a munkanélküliség megszüntetését is. A Bánát és Erdély ipara mindenkör fontos közgazdasági faktor volt. Szükséges, hogy a kormány visszaadja neki előbbi szerepét.

Hisszük, reméljük és elvárjuk, hogy a kormány elhatározása nem marad írott malaszt. Most

nagy feladatok várnak az itteni gyárakra és ipari üzemekre. Fontos az, hogy a kormány a gyárak és ipari üzemek érdekében elhatározta azok támogatását és még fontosabb, hogy ennek módjait meg is találja és meg is valósítsa.

Németország még bizik.

(Az angol kormány bizalmas tanácsa.)

BERLIN. A német kormány még mindig bizik a megegyezésben. Az Amerikából érkező hírek kedvezőek. A németek második, végleges javaslatukat tartalmazó jegyzéke már elment Washingtonba.

BERLIN. Német politikai körökben biztosra veszik, hogy *Harding* segíteni fogja Németországot. Remélik, hogy *Harding* egy bizottságot küld ki Németország teljesítőképességének megvizsgálására. *Simons* német külügyminiszter kijelentette, hogy Németország a bizottság határozatának alá fogja magát vetni.

WASHINGTON. *Harding*, mielőtt a németek új javaslatát eljuttatná a franciákhoz, a szövetségeseihez kérdést fog intézni, vajjon ez a javaslat kielégíti-e őket? Csak abban az esetben vállalja a közvetítést, ha a szövetségesek igennel felelnek.

FRANKFURT. Berlinből jelentik, hogy az angol kormány nem hivatalos formában azt a tanácsot adta Németországnak, hogy *igyekezzék mindenáron megoldást találni*, amely kompromisszum formájában honorálná a párisi határozatokat, valamint az ezekkel szemben érvényesített német kifogásokat. Az új német javaslat megfelel ennek a tanácsnak.

BERLIN. *Bauer* volt birodalmi kancellár egy gyűlésen kijelentette, hogy Lengyelország már megbízást kapott az antanttól, hogy csapatait Kottbusig előretolja.

A hadikölcsönöket is lebélyegzik.

(Hogy történik az állampapírok bejelentése?)

Közlöttük, hogy a békeszerződés értelmében Ausztria és Magyarország által 1914. július 28-a előtt és a háború alatt kibocsájtott járadékkölcsönök, államkötvények, pénztárjegyek stb. lebélyegzendők. Mivel a rendeletben nincs szó arról, hogy a hadikölcsönök is lebélyegzés alá kerülnek-e, illetékes helyen felvilágosítást kértünk erre nézve. Kijelentették előttünk, hogy rendeletben közölt államkötvényekben a hadikölcsönök is beemlítiltek. A bejelentések körüli eljárás a következő:

Az 1914. július 28-ika előtt kibocsájtott minden fajtájú osztrák és magyar államadóssági papírok lebélyegzésénél következőleg kell eljárni: Minden román és idegen tulajdonos vagy meghatalmazott kinek birtokában ilyen értékpapírok vannak, egy-egy mintájú bejelentést fog tiszta irással kitöltve két példányban a bejelentésben foglalt rovatoknak megfelelően. A bejelentés, amennyiben többféle értékpapírt birtokol, azokat kibocsájtásuk és névértékük szerint és az ugyanazon névértékieket szám szerinti sorrendben köteles rendezni. A mennyiben voltak bejelentők, akik ugyanazon kibocsájtású értékpapírból annyival rendelkeznek, hogy egy bejelentést teljesen kitölthetne egy kibocsájtású értékpapír címlétekkel, minden egyes kibocsájtású papírból adhat egy bejelentést. A bankok, letéti intézmények, közpénztárak és hatóságok, melyeknél megőrzés végett vagy zálogban ilyen papírok találhatók, maguk kötelesek a bejelentést megadni a tulajdonosok helyett. Miután a bejelentés kitöltött, a bejelentő által alá fog iratni. A címlétek ugyanazon sorrendben, miként a bejelentés-

sen felsoroltattak, a bejelentéshez fognak csatoltatni és úgy lesznek átadva. A tisztviselő összehasonlítja a bejelentést az értékpapírokkal, ezután bevezeti a bejelentést. A név és összérték koronákban fog bevezettetni akkor is, ha a címlétek más pénzenben is voltak fizetendők. Ezután a bejelentés eredetije visszatartatik, a másodlat pedig a címlétekkel vissza fog adatni a bemutatónak, aki azok átvételét el fogja ismerni.

Az 1914. július 28-tól október 31-ig kibocsájtott osztrák és magyar államadóssági papírok lebélyegzésénél és bevonásánál az eljárás a következő: Az ily értékpapírok birtokosai kettős mintájú bejelentést fognak kitölteni két példányban ugyanugy, mint az egyes mintájú bejelentések-nél. Az igazolványok, melyek ellenében a bemutatott értékpapírok be fognak vonatni, külön szelvényes igazolvány-lajstromból lesznek kiadva. Ezen eljárás befejezése után a bejelentés eredetije és a bemutatott állampapírok vissza tartatnak, a bejelentés másodlata pedig az igazolványval együtt ki lesz szolgáltatva a félnek, aki az átvételt el is fogja ismerni az utolsó rovatban. Csak oly állampapírok fogadtatnak el lebélyegzés végett, amelyekben a sorozati és sorszám a névértékkel, neme és a kibocsájtás kelte feljes biztossággal megállapítható. Oly esetekben, amikor valamely állampapír-tulajdonos, állampapírjai egy Nagyrománia területén kívüli eső banknál vagy hatóságnál voltak letétbe helyezve és így azokat nem tudná lebélyegzés végett bemutatni, ezeket is bejelentheti, de a bejelentésben kifejezetten meg kell említeni a bank vagy hatóság nevét,

valamint azt, hogy hol vannak letéte és mily módon történt a letétbe helyezés. Ezek a bejelentések is az előbb leirt módon esközöltetnek azzal a kivétellel, hogy külön bejelentési jegyzékekbe foglaltatnak. A bevonandó állampapírokhoz hozzá tartozó szelvények is csatolandók. A mennyiben ezen szelvények hiányoznának az állampapír mellől, azok szelvény nélkülieknek fognak tekinteni, kivéve a kötnyezett állampapírokat, melyek után a kamatok nyugta alapján lettek ki fizetve. A bevont állampapírok helyébe, ha ezek letétben voltak valamely közpénztárnál, vagy hatóságnál, a bejelentés másodlata és a kibocsájtott igazolvány lesz elhelyezendő és a jogosultnak teendő visszautalás esetén ezek lesznek neki vagy meghatalmazottjának kiadandók. Tekintettel arra, hogy egyes személynél, sőt közpénztáraknál is hadikölcsön-kötvények, vagy más állampapírok részletfizetésére vonatkozó pénztári elismervények is találhatók, a jegyzett kötvényeknek birtokában azonban különböző okokból nem juttathattak minden kétség eloszlátása végett megjegyeztetik, hogy az ily pénztári elismervények nem tekintetnek állami adóssági jelleggel bíró papíroknak és ennélfogva nem fogadtatnak el lebélyegzés végett. Amennyiben oly esetek is előfordulnának, amelyekről a jelen utasításban említés téve nem volna, ily esetekben a pénzügyi vezérigazgatóság rendelkezése kérendő ki.

Uj munkástelep Aradon.

Tudvalevő, hogy a város a háború alatt az egyre erősödő lakásmizériák enyhítése végett a gáji munkásság részére a Neuman gyár közelében hatvan házból álló munkástelepet állított fel. A telep felállítása annakidején nagy örömet okozott a lakáshiánnyal küzdő külvárosi munkások körében, s csupán az volt az egyedüli hibája a dolognak, hogy a telep az uttesttől általában a várostól nagyon messze fekiidt. A város nemrég elhatározta, hogy a környékbeli földbirtok kisajátítások lefolytatása után a repülőtértől a városig terjedő nagy területet, a mely mindezeideig a gáji szőlősgazdák tulajdona volt, kisajátítja és a munkásoknak adja kiépítés végett. A napokban kezdtek meg a telekigénylők összeírását és értesülésünk szerint már a mai napig több mint 700 jelentkező akadt. Egy háztelket a város nagyon jutányos áron, talán 500 leuért ad bérbe munkásoknak és a házak felépítéséhez a legminimálisabb áron téglát, meszet, fát és cserepet. A házak felépítéséhez szükséges előmunkálatokat már a közeljövőben megkezdik.

A kormány támogatja az erdélyi ipart.

BUCURESTI. A legutolsó minisztertanács az erdélyi ipar helyzetével foglalkozott és konstata- ta, hogy Erdély iparának különös jelentősége van Románia gazdasági életére. A kormány megállapodott abban, hogy az erdélyi iparvállalatok fejlesztésére és támogatására a legmesszebbmenő hitelt fogja nyújtani. Az erdélyi gyárak a minisztertanács határozata alapján a jövőben elegendő mennyiségű tüzelőanyagot kapnak és a CFR. vonalain mélyen leszállított fuvardíjat fognak élvezni.

Szigoru büntetés a párbajért.

(Indítvány a magyar nemzetgyűlésen.)

BUDAPEST. Abból az alkalomból, hogy *Beniczky* Ödön nemzetgyűlési képviselő gróf *Károlyi* Imrével kardpárbajt vívott s a tizedik összecsapásnál könnyebben megsérült, *Rassay* Károly nemzetgyűlési képviselő a magyar parlament tegnapi ülésén sürgős indítványt jegyzett be, amelyben a párbaj szigorú megbüntetését kéri és azt indítványozza, hogy alkotassék törvényjavaslat, amely a párbajozókat hivatalvesztéssel és politikai jogaik felfüggesztésével sújtja.

Irodalom és művészet.

A SZÍNHÁZ HETI MŰSORA:

Szerda: Hoffmann meséi. (C.) Svárdström Valborg vendégfelléptével. (Felemelt helyárrakkal.)

Csütörtök: Nincs előadás.

Péntek: Nincs előadás.

Szombat: Nincs előadás.

Vasárnap d. u.: Cigánygrófnő. Este: Mignon. (A.) Svárdström Valborg vendégfelléptével. (Felemelt helyárrakkal.)

Hétfő d. u.: Csefegyerek. Este: Incognito gróf. (B.)

* A nagyszerű *Incognito* grótot a színház igazgatósága hétfő estére ismét másorra tűzte.

* Svárdström Valborg Hoffmann mesében és Mignon. Az aradi színház il-lusztris vendége két estén folytatja vendégjátékát. A hírneves svéd énekesnő szerdán Hoffmann meséi nagy opera harmas női főszerepét énekli és vasárnap a Mignonban fejezi be óriási sikerű aradi vendégjátékát. Folytatólagos felléptét az előre látott rendkívüli érdeklődés előzi meg olyan mértékben, hogy a színházi pénztár szinte képtelen a közönség jegy-igényét kielégíteni.

* Megnyit a szépművészeti szalon új helyiségében, az Ortutay-palotában. Szenzációs képek, szobrok, műlángyak állandó kiállítása, vétel, eladása és bizományi árusítása.

* Ünneplő előadások. Vasárnap és hétfőn két-két előadást tart a színház. Vasárnap délután az idei szezon egyik legnagyobb sikerű operett-újonságát A cigánygrófnőt ismétlik meg és hétfőn délután Farkas Imre népszerű újonsága, a Csefegyerek kerül először mérsékelt helyárral mellett előadásra. Hétfőn este a legutóbb bemutatott *Incognito* gróf szerepel a színház műsorán.

Reinhardt színházának aradi rendezője.

(Aradi orvos a mai Berlinről.)

Dr. Werner Sándor aradi orvos hosszabb berlini tartózkodás és tanulmányút után a napokban jött vissza Aradra. Berlini orvosi impresszióiról és a német főváros mai életéről a következőkben számolt be az Aradi Közlöny munkatársának:

— Tíz év előtt jártam utoljára Berlinben. Azóta a nagy német metropolis sokat változott. Az utcán most is liktet az élet s a nagy világváros különösen a centrumokban most is a régi, különösen a Friedlich-Strassén vagy a Potzdamer-Platzon. Rohanó autók, droschkék, autobuszkok, az imponáló rendőr, a fényes, gyönyörű kirakatok, az éttermek és az automaták csak úgy hozzátartoznak most is Berlin tipikus képéhez, mint régen; de az utcák este már nem fürödnek abban a nagyszerű tularadó fényben. Tizenegy óraker záróra van és csak egy pár dugott, egyhangu „Nachtlokál”-ban liktet ki még Berlin érverése. Kenyér még mindig csak jegy ellenében kapható, tej nincs és a híres olcsó Berlin. Európa legdrágább városa lett.

— Berlinben orvosi tanulmányokat folytattam. Az orvosi Berlin ma is a világ orvosainak találkozóhelye. A rengeteg orvosi intézetben: állami kórházakban, privát klinikákon a tudományos kutatás a németeket jellemző vaszorgalommal és következetességgel folyik tovább. Orvostovábbképzés szempontjából a legjobbat és a legjobbat kaphatjuk itt. A Dozentenverein-nak és a Fortbildungsvereinnek egyenként ötven kurzusa van, amelyek között minden szakmát űző orvos megtalálja az őt érdeklő előadásokat. A hó elején lezajlott 12. Röntgen-kongresszuson kétezer orvos vett részt a világ összes orvosainak a legnagyobb érdeklődése mellett. Érdekes előadásokat hallottam a Röntgen-sugarak adagolásáról, a módosított új Fürstenau féle Selen-fényből előállított eszközzel, az egyiptomi mumiák Röntgen-fotográfiáiról és a személyek identifikálására célzó kísérletekről. A Staimach-féle fiatalító műtét eredményét nagyon átmenetileg láttam, két-három óra tehető a belső elváltozás fokozódása következtében előállított „megfiatalodás”. A vérba gyógyítása terén nagy a Salvasan-ellenes forradalom, a neves Dreuv azt állítja, hogy két év múlva Németországban nem fogják alkalmazni. Nem hiszem. Az arzén helyett a jódot toliák előtérbe, ilyen készítmény a hírhedt: Mirion is.

— A Spreementi Athen most is minden művészetnek meleg, meghitt otthona. Hatalmas színházi színház végakkorjdjaként zajlanak most le a divatos szerzők: Shaw, Wedekind és Shakespeare darabjai. A rendezésben persze a Reinhardt-rezsim uralkodik. A cirkuszról átalakított Grotes Schauspielhaus porondján a Velencei Kalmárt játszó naponta négyezer néző előtt, de az impresszionista rendezés, a díszletek bizarr motíválásai sokakban méltán visszataszítást keltenek. Annál nagyobb Reinhardt rendezői sikere a Deutsches Theaterben szüret hozott Shaw komé-

diában: a Cézár és Cleopátrában. Itt világitási hatások, a perspektiva, a csillagos ég felülmulthatatlanok. A legdivatosabb színésznő a Rotschild-Kuzin-Orska Maria, akinek Salome alakítása a Königrätzer Theaterben megrendítő, idegrázó, felejtethetetlenül nagy. Sok a hangverseny Berlinben. Egy hónap alatt harmadszor játszották Beethoven Simfóniáját és egymásután kaptuk Hubermannt, Földessyt, Jadlowkert, Jeritza Máriát és a skandináv-utjáról visszatért holland cellistát: Son Harryt, kiől ígéretet kaptam, hogy a közeljövőben lejön Aradra és itt is csillogtatni fogja művészetét, mielőtt átvitorláznék a dollárok hazájába.

— A festészet és szobrászat teréről a kubizmus és impresszionizmus átesapott erősen a zenei terekre is és ha megemlítem, hogy Berlinben a táncdüh már tárvány szerűen lép fel, azt hiszem karak terisztikus képét nyújtottam Berlinnek. Minden hotelnek megvan a maga „Diele”-je, táncsarokka, ahol egy vad, fülsiketítő induszénre táncolják szinte hipnotizáltan a berlini egyhangú Einherztáncot: a „Jimmy jazz”-t. Berlinben most is óriási az idegenforgalom, aradiakkal gyakran lehet találkozni. Dr. Hecht Arnold aradi orvos fia, Hecht Endre néhány hét óta a Reinhardt-színháznak helyettes rendezője. Sok aradi egyetemi hallgató tanul a Charlottenburgi híres műgyetemén. Találkozóhelyük a Friedmann ur Fürsther-Strassei étkezdéje, ahova minden aradi Berlintjárónak töltött káposztára beillik térni.

Tolstoj gyermekei nyomorognak.

LONDON. A Times egyik munkatársa, aki nyolc és fél évig volt Oroszországban a jasnajapoljanai birtokon Tolstoj leányánál, Tatjana grófnőnél, benyomásairól a következőket írja: Jasnaja-Poljana a szovjeturalom alatt nagyon megváltozott. Tatjana grófnőnek és leányának Tanjának sok kellemetlenségben volt része. Tolstoj Zsófia grófnő, Tolstoj Leo özvegye 1919-ben tüdőgyulladásban meghalt. Naplójegyzeteiből kitérjük, hogy rettenetesen gyötörte az a gondolat, hogy leányai szükségüket szenvedhetnek. Aggodalma, ugylátszik, jogos volt. Tatjana grófnő és leányai most ruhákat, sálakat készítenek és adnak el, hogy életük fenntartásához a szükségeseket megszerezhessék. Jasnaja-Poljanában még hetven munkás lakik, akik Tolstoj házában vannak elszállásolva. Tatjana grófnő a szovjet alkalmazottja és az idegen látogatóknak meg kell mutatnia atyja helyiségeit. Főként vasárnapon és csütörtökön nagyon fárasztó a munkája, mert akkor hatalmas tömegekben érkeznek a turisták, hogy Tolstoj házat és siriát meglátogassák. Sokszor akadnak olyan ügyetlenek, akik borravalót adnak a grófnőnek. Ő ezt természetesen felháborodva utasítja vissza. Szasa grófnőt, Tolstoj második leányát a szoviet háromévi börtönrre ítélte.

Hüttner hazudott.

BUDAPEST. A Tisza bünper hétfői tárgyalásán a vádlottak védői egész délelőtt faggatták Hüttner századost és vallomásaiban tett ellenmondásokat tárták eléje. Az elnök *Friedrich* István védőjét, dr. *Baksayt* rendreutasította, mert ezt kiáltotta Hüttner felé:

— Azt hiszi, hogy gyalázatos hazugságait elhiszik magának?!

Ezután felmutatták Hüttnernek a fogházból *Stanykovszkyhoz* írt levelét, amelyben azt mondja, hogy *beismerő vallomásának semmi alapja sincs és azt erőszakkal vették ki belőle*. A tárgyalás folytatását másnapra halasztották.

BUDAPEST. A mai főtárgyaláson az elnök elrendelte, hogy Hüttner iratait a Margit körüti fogházban lefoglalják. Az iratok között egy levelet találtak, amelyet Hüttner *Hokay* Pálhoz intézett és amely a Tisza ügyre vonatkozik. Találtak ezenkívül egy kérvényt a hadügyminiszterhez, egy szolgálati jegyet Hüttner aláírásával és egy körpecsétet Nemzeti Katonatanács Parancsnoksága felírással.

Letartóztatott bandavezér.

BERLIN. A márciusi felüldulás értelmű szerzőjét, Hölz Miksa kommunista vezért Berlin nyugati városnegyedében letartóztatták. Az a gyanu, hogy ő tervezte a berlini győzelmi ostrom, az Unterspree mű, a Holtzendorff-strassei vasúti hid elleni merényleteket. A berlini büntügyi rendőrségnek tudomására jutott, hogy Hölz hetek óta a német fővárosban tartózkodik. Mint hogy gyakran változtatta a lakását, nem lehetett megtalálni. Csak néhány nappal ezelőtt sikerült egy perzióból megmenekülnie. Ebben az időben a politikai rendőrség néhány tisztviselője Charlottenburgban a Rankeplatzon megfigyelt egy embert, amint egy társa kíséretében betért a közeli kávéházba. A megfigyelt ember nagyon hasonlított Hölzre. Amikor a két férfi este 11 óraker távozott a kávéházból, két rendőrtisztviselő utánuk ment és letartóztatta őket. A gyanus férfi arra a kérdésre, hogy ki, azt válaszolta, hogy a rendőrség embe-reinek ezt nagyon jól kell tudniok, csak nézzenek utána a rendőrségi nyilvántartásban. Amikor azután a rendőrtisztviselők a szemébe mondták, hogy ő a hírhedt Hölz Miksa, beismerie, hogy csak ugyan ő a keresett. Kísérője Röhl asztalos, akivel berlini tartózkodása alatt többször találkozott. Hölz Miksa 31 éves technikusk. A múlt évben, mint egy rablóbanda vezetője sokat beszélgetett magáról. A banda Plauen és Falkenstein városokat és környéket fosztogatásával és gyújtogatásával állandóan rémületben tartotta. Amikor a hatóságok Hölzöt szorongatni kezdték, Csehországba menekült, ahol letartóztatták. De sikerült megszöknie, amikor a szanatoriumból, a hol ápolták, a rendőrségre akarták kísérni. Nemsokára ismét Németországban tünt el. A hírhedt bandavezért törvényszék elé állítják.

Uj menetrend.

Az aradi kerületi vasutigazgatóság vonalain most új menetrendet dolgoznak ki. Az új menetrendtervezetet *Lócsy István* vasúti főellenőr már el is készítette és most jóváhagyás végett az aradi vasutigazgatóság fel fogja azt terjeszteni a CFR, bucarestii vezérigazgatóságához. A menetrend szerint személyvonat ezentúl délelőtt 9 óra 40 perckor fog indulni Teius (Tövis) felé, amelynek a Teiusra (Tövisre) való érkezési ideje délután 18 óra 30 perckor lesz. A másik vonat délután 18 óra 40 perckor indul Aradról és Tövisre hajnalban 3 óra 30 perckor érkezik. Tövisről az ellenvonat délután 2 órakor indul és 4 óra 40 perckor érkezik vissza Aradra. A menetrend az arad-tövisi vonal párnak egyenes csatlakozást ír elő. Az Aradról este induló vonatnak Tövisen Bucuresti felé, a délelőtt induló személyvonatnak pedig Cluj (Kolozsvár) felé lesz csatlakozása.

Szamuely utolsó éjszakája.

Megirtuk, hogy a budapesti büntetőtörvényszék gyilkosságra való szövetkezés büntette címén feleletre vonta és súlyosan elítélte *Szamuely Tibor* sófőjét, *Dékány István* 25 éves lakost, aki *Szamuely Tibor* mellett a proletárdiktatura kikiáltásának napjától kezdve egészen savanyukuti haláláig teljesített szolgálatot. A vádlott részletesen elmondta *Szamuely Tibor* utolsó éjszakáját.

— 1919. augusztus elsején félháromkor elindultunk Győr felé. Az autóba szállt Szamuelyn kívül *Jablonszky Miksa* és *Holzmann Lipót* terrorista. Győrbe az autó defektust kapott. Pár percnyi ott időzés után *Szamuely* megparancsolta, hogy hajtsak Rőjtök felé. Rőjtök határában megkérdezte *Szamuely*, tudom-e hogy merre van Savanyukut? Én azt feleltem, hogy nem voltam ott; nem tudom merre van. Ekkor Sopron felé irányították az autót. Ott a vámnál megállított minket egy vörös katona. *Szamuely* le szállt, valamit beszéltek, elővettek egy nagy tórképet és gyertyavilág mellett magyarázhattak egymásnak. *Szamuely* parancsot adott, hogy menjek Pecsénye felé, ott majd meg fogja nekem mutatni az utat Savanyukut felé. Pecsényében parancsot adott, hogy menjek egyenesen a bécsi úton, így majd Savanyukutra érünk. Ott is voltunk fél 12 órakor. Dr. Barna orvos várta *Szamuelyt*. A szállodába mentek, ahonnan később *Szamuely* visszajött és pénzt adott nekem, hogy csak a következő nap fogunk visszamenni Pestre, addig éljek jól. Én az autót beállítottam és az egyik szállodaszobában lefeküdtem. Tizenkét óra felé bejött a két terrorista és ugyancsak lefeküdt. Éjjel 12 óra felé egy csempész formájú ember jött vizesen, suttogni kezdett a terroristákkal. Megkérdez-

tem a terroristáktól, mi történt? Nevetve azt mondták nekem:

— Mi az, maga még nem tudja, hogy megbukott a proletárdiktatura? *Szamuely* éppen most szökött át a határon, vége mindennek.

Másnap a kora reggeli órákban csendőrök letartóztatták a terroristákat, nekem azt mondták,

A magyar pénzkicserélés

(Az év végén nem fogadják el a régi bankjegyeket.)

BUDAPEST. *Hegedűs Loránt* magyar pénzügyminiszter a pártokban ismertette a pénzforgalom ideiglenes szabályozásáról szóló törvényjavaslatot. Két hétig a magyar felülbélyegzéssel ellátott bankjegyeket minden levonás nélkül cserélik be új államjegyekre. A két heti határidő leteltével a kicserélést levonás nélkül csak az állampénztár eszközli, a bankok azonban már illetéket szednek. A harmadik időszakban a pénzkicserélése 5 százalékos levonással

hajtsák azonnal Lajtaufalu felé. Lajtaufalu határában a Lajta partján az automobilunktól körülbelül ötven lépésnyire lövést hallottunk. A csendőrök kiugrottak az automobilból és a lövés irányában futottak az erdőbe. Egy negyed óra múlva újságolták, hogy *Szamuely Tibor* agyonlőtte magát.

történik. Az állami követelések és adók törlesztésére a régi bankjegyeket teljes értékükben elfogadják. A negyedik időszakban, valószínűleg december 1-től kezdődőleg a régi osztrák-magyar bankjegyeket egyáltalán nem fogadják el. Mindez a külföldre is vonatkozik. A kicserélésnél nem csinálnak nagyobb nehézségeket és csak a feltűnően hamis lebélyegzésű bankjegyeket tartják vissza.

Aki gyűlölte Vilmos excsászárt.

(Lujza heregnő szerencsétlen házassága.)

Coburg Lujza belga hercegnő folytatja emlékiratainak közlését. Kétségtelen, hogy nagy őszinteséggel, tartózkodás nélkül tárja fel élete történetét. Mint *II. Lipót* belga királynak és *Mária Henriette* osztrák főhercegnőnek leánya, már a szülői háznál nélkülözte a családias nevelést. Elmondja, hogy anyja sokat szenvedett a házasságban. *Lipót* nem sokat törődött gyermekeivel, inkább volt király, mint férj és családapa. Egyetlen fiának halálát sohasem tudta feledni és leányaiban becsvágyának akadályaita: *Lujza* szenvedései azonban tulajdonképpen csak a házasságával kezdődtek. *Lujza* akkor 17 éves, vőlegénye: *Fülöp* szász-coburg herceg 31 éves volt. A tapasztalatlan hercegnő férjének durvaságai elől a nászéjszakán meztelen lábakkal menekült ki a parkba, ahol őt egy ör félholtan találta. Részletesen írja le *Lujza* szerencsétlen, megaláztatásokban gazdag házasságát. Édesanyjának sok rábeszélésebe került, amíg rábirta őt, hogy férjét kövesse Ausztriába. Szomorú életében némi derűt fiának és leányának születése vitt és fájdalommal kellett tapasztalnia, hogy férje még anyai jogainak gyakorlásában is korlátozza őt. A gyermekek neveltetéséről férje az ő akarata nélkül döntött és mesterségesen igyekezett elidegeníteni tőle a gyermekeket. *Dóra* nevű leányát *Günther* schleswig-holsteini herceg az anyja tudta nélkül vette feleségül.

Azután következett férjének az az eljárása, amellyel őt szabadságától megfosztotta és elmebetegnek nyilvánította. Osztrák orvosok vonakodtak őt bolondnak véleményezni, ekkor *II. Vilmos* német császár segített a férj gonosz tervének megvalósításában. A német császár német orvosokat küldött, akik kiállították a férj által kívánt szakvéleményt. *Lujza* rendkívül gyűlölettel ír könyvében *II. Vilmos*ról. Élénken, sőt helyenként igen szívesen írja le *Lujza* menekülését *Mattasich-Keglewich* gróffal, akinek lovagias szolgálatkészségéről a legnagyobb hálával emlékszik meg. *Lujza* beismeri,

hogy a pénzzel kissé könnyelműen bánt, de azt állítja, hogy 1897-től kezdve nem költött el többet 10 millió franknál. A világháború kitörésekor a bécsi udvar ellenséges külföldinek tekintette őt. Veje arra kényszerítette, hogy írjon alá egy nyilatkozatot, amelyben minden jövőbeli örökségéről lemond gyermekei javára. A Budapest közelében internálva volt *Mattasich-Keglewich* gróf küldött neki pénzt, de az osztrák hatóságok ezt nem adták át neki. Sok szenvedés és nélkülözés után egyik barátja segítségével menekült ki Ausztriából. Könyvének végén ama bizonyos „méla akkordot” üti meg. Belátja, hogy életének nem egy ríkió pontja van és mindig őszintén bár husz évig élt „Európa legkorruptabb udvarában”, ahogyan a bécsi Hofburgot nevezi, lelki tulajdonságait még sem tudta levetkőzni és szabadulása után hálás örömmel szenteli életét szabadítójának.

Német mozdonyok a germán lelekért.

BUCURESTI. A Viitorul írja: *Titulescu* pénzügyminiszter azzal a tervvel foglalkozik, hogy a közlekedésügyi miniszter által kötött szerződést, amely kanadai vasúti mozdonyok szállítására vonatkozik, hatályon kívül helyezi, illetve felbontja. Kanada ugyanis eddig csak egy részét szállította le a megrendelt mozdonyoknak. *Titulescu* terve az, hogy a mozdonyokat Kanada helyett Németországban rendel meg, még pedig annak az összegnek a számlájára, amelyel Németország Romániának a dikárpótlás címen tartozik. A németek annakidején, mikor Romániát megszállva tartották, a Banca Generala által bankjegyeket bocsájtottak ki, amelyeket az ő terükre kell most beváltani. Tekintettel arra, hogy körülbelül 10 milliárd ilyen bankjegy van forgalomban, amelyért a németek dikárpótlással tartoznak, *Titulescu* reméli, hogy ezen a pénzen megfelelő számú mozdonyt és vasúti anyagot tud Németországtól kapni.

Mocioni Antal Aradon

Ma délelőtt *Mocioni Antal* királyi fővadászmester, volt erdélyi miniszter Aradra érkezett és meg látogatta dr. *Robu* János főpolgármestert és dr. *Angel* István polgármestert, *Mocioni* érdeklődött a város közigazgatása iránt. Köszönését fejezte ki a városnak, hogy az Orczy-utcát az ő nevével nevezték el és dr. *Angel* István polgármesternél 1000 leit hagyott a város szegényei számára. A királyi fővadászmester látogatást tett még *Radu Pancu* prefektusnál és dr. *Beles* János alispánnál. Értesülésünk szerint *Mocioni Antal* utja kapcsolatban van azzal, hogy a Habsburg-ház egy tagjának Aradmegyében volt vadászterülete továbbra is királyi vadászterület maradjon.

Károly exkirály svájci birtokvásárlását meghusították.

LUGANO. *Károly* exkirály megbízottai utján kísérletet tett, hogy Lugano mellett megvásárolja a Drovenoban levő kastélyt és a hozzátartozó birtokot. Ezzel a vásárlással a volt Habsburg király azt akarta, hogy mint svájci földbirtokos a köztársaság védelme alatt álljon. A kantonok kormányja ezt a vételt még kellő időben megakadályozta és tudomására adta az exkirálynak, hogy Svájcban való tartózkodása csupán kivételesen megüti állapotnak tulajdonítandó.

Átszervezik a magyar hadsereget.

BUDAPEST. A magyar nemzetgyűlési bizottságában *Beltiska* Sándor hadügyminiszter ismertette a hadsereg átszervezését a békeszerződés értelmében. Magyarország hadereje hét vegyes dandárból fog állni, dandáronként két-három zászlóaljjas ezredből, egy önálló zászlóaljból, egy lovasszázadból, egy három üteges tüzérszázadból és a szükséges segédszervekből. Ezenfelül még egy huzárezred, egy önálló tüzérszázad, három műszaki zászlóalj, egy gépkocsis ágyúsoszály és egy géppuskás-osztály állítható fel. A tisztek létszáma 1750, az alisztekek pedig 2334 lesz. A számfeletti tiszteket és altiszteket adminisztratív szolgálatban államrendészeti szerveknél, főként vám őrségeknél fogják alkalmazni. A polgári pályákra menő tiszteknél és altiszteknél bizonyos időpontig átmeneti illetéket biztosítanak.

Magyar képviselők mentelmi ügye.

BUDAPEST. A magyar nemzetgyűlés tegnap ülésén mentelmi ügyeket tárgyaltak. *Friedrich* István mentelmi jogának megsértését jelentette be, mert a lakását katonák őrizték. A nemzetgyűlés nem látta a mentelmi jog megsértésének fennforgását. *Ruppert* Rezső képviselő ügyében, akit *Szappanos* József az utcán tetteleg inzultált, a mentelmi sérelmet a nemzetgyűlés megállapította és utasította az igazságügyminisztert, hogy léptesse életbe a megtorló intézkedéseket. Ezután áttertek a napirendre. A legközelebbi ülésen a pénzforgalom szabályozásáról szóló törvényjavaslatot tárgyalják.

Rablótámadás egy vonat ellen

ALBAJULIA. (Gyulafehérvár.) A napokban az Albajuláról Medias (Meggyes) község felé haladó tehervonat ellen nagyszabású rablótámadást intéztek. A mozgó tehervonatra egy kevéssé forgalmas vonalrészén vasuti pályáőrök ugráltak fel, befékeztek a kocsikat és a vonatról nagymennyiségű szállítmányt dobáltak le: számos ládát és zsákot. A ledobált áruk között volt egy 76 ezer le értékű nagy láda állatorvosi oltóanyag, amely a budapesti Hungária Szérumtermelő Részvénytársaság megbizottjának tulajdona volt. A tetteseket az albajuliai (gyulafehérvári) csendőrségnek két napi erélyes nyomozás után sikerült elfogni. Vallomásuk alapján a csendőrség a pályatest közelében megtalálta az elrablott tárgyak egy részét. A pályáőrök ellen haladéktalanul megindították az eljárást.

Negyvenezer lei jövedelem.

(Mennyi adót kell fizetni az államnak?)

Az *Universul* kiszámította Titulescu pénzügyminiszter adójavaslatai alapján, hogy negyvenezer lei évi jövedelemmel bíró polgárnak mennyi adót kell fizetnie. A jövedelmet a következőképpen állapítja meg a lap: száz holdnyi birtok után az évi jövedelem 10 ezer lei, a ház jövedelme, amelyben a tulajdonos egymaga lakik, évi 10 ezer lei, hivatali fizetés évi 10 ezer lei, különböző részvények évi jövedelme 10 ezer lei. Összesen tehát 40 ezer lei. Ezenkívül három cselédet tart és autója is van az illetőnek. Mindezek után mennyi adót kell fizetnie?

Holdanként 15 százalék földadó fizetendő ami évi 1500 lei. Holdanként 100 leit véve jövedelmi alapul, fizetendő jövedelemadó címén évi 1000 lei vagyis tíz percent, ha önmaga mivelteti birtokát, ellenben évi 2000 lei vagyis husz percent fizetendő, ha a földet bérbe adta. A házbéradó évi 1500 lei, a fizetés után fizetendő 6 százalékos adó 600 lei. A részvények után 15 százalék adó, vagyis 1500 lei fizetendő. Az állami adók összege tehát évi 6600 lei. Ehhez jön az összjövedelem után fizetendő adó évi 2940 lei, azután az autóért fizetendő évi 3000 lei, a cselédek utáni adó évi 600 lei, ezenkívül a községi vagy megyei pótdadó, amely legjobb esetben annyi, mint az állami adó, vagyis 6600 lei. Összesen tehát 19,740 lei. De ez még nem minden. Számítani kell még a tíz százalékos vagyoadót az egész vagyon értéke után, amelyet tíz évi részletekben kell fizetni. A jelen esetben tíz év alatt 70 ezer leit kell fizetni, ami évi 7000 leit jelent. Ily módon annak az adófizető polgárnak, akinek évi 40 ezer lei jövedelme van, mindössze 13 ezer lei tiszta jövedelme marad, a többit adóban kell fizetnie.

HIREK.

— **Francia—longyel szövetség.** London. A francia—longyel katonai szövetség létrejöttét biztosra veszik.

— **Apponyi az Ujságró-Egyesület** dísztagja. Budapest. A Magyarországi Ujságrók Egyesülete tegnap tartott közgyűlésén gróf Apponyi Albertet dísztagjává választotta.

— **Áthelyezett járásbírók.** Az igazságügyminiszter királyi dekretum alapján Bene Sándor lipovai (lippai) járásbíró Sattmarra (Szatmária), Neff Ferenc nagylyaki járásbíró Lipovára (Lippára) helyezte.

— **Dr. Tisch Mór felmentése.** Dr. Tisch Mór városi főorvos ma megkapta felmentését a eluji (kolozsvári) közegészségügyi államtitkárságtól. Dr. Tisch holnap átadja hivatalát dr. V. Cucu ujonnan kinevezett városi főorvosnak.

— **Marad a pótdadó.** A város pénzügyi bizottsága tegnap délután 5 órakor Zubor Andor tanácsnok elnöklété mellett ülést tartott. A bizottság tárgyalta a tanács által eléje terjesztett 1920—21. évi költségvetést és foglalkozott az esetlegesen beállítandó újabb adónemekkel. A mennyiben az állam átveszi a községi iskolákat, a városi pótdadó valószínűleg az idén is 130 százalék lesz.

— **A magyar miniszterelnök országos körútja.** Budapest. Gróf Bethlen István magyar miniszterelnök valószínűleg a közeljövőben meglátogatja a nagyobb alföldi városokat és mindenütt beszédeket mond.

— **A MÁV-isták a részesedési járulékokért.** Az esküt nem tett vasutasok sérelmesnek találták, hogy a részesedési járulékokban nem részesülnek és ezért memorandumot intéztek a CFR. bucarestii vezérigazgatóságához, amelyben azt kérik, hogy az ő részükre is folyósítsák a részesedési járulékokat. Capecian helyettes vasutagazgató pártolólágg terjesztette a vasutasok kérelmét a vezérigazgatóság elé és így minden remény meg van arra, hogy az esküt nem tett vasuti tisztviselők is részesedni fognak az új járulékokban.

— **A vasúti utánvételes küldemények.** Az aradi vasutagazgatósághoz ma rendelet jött, amely szerint a vasuti küldemények utánvételeinek felvételére szolgáló utánvételi igazolványok a jövőben bélyegkötelezettség alá esnek. Az értesítés a bélyegilletéket 50 banitól 2 leiben állapítja meg.

— **Iskolalátogatás.** Moldován József tanfelügyelő a mai nap folyamán meglátogatta az összes magyar nyelvű állami iskolákat és mindenütt úgy az előmenetel, mint az adminisztráció tekintetében a legnagyobb rendet találta.

— **Felemelik a kistisztviselők fizetését.** Bucaresti. A belügyminiszterium költségvetési bizottsága elhatározta, hogy a kistisztviselők javadalmazását lényegesen felemeli.

— **A szegények kenyere.** A városi gazdasági szék versenypályázatot hirdetett a gyermekkorház, gyermekmenhely és szegényház kenyérellátására. A legkedvezőbb ajánlatot Krebsz és Kristyórék tették. Így a gazdasági szék előterjesztést tett a városi tanácsnak, hogy a szállítással a fenti két péket bizza meg.

— **Állatbetegség.** A városi major egyik istállóiban az állatok között takonykóros eset fordult elő. A város a fertőzött istállót lebontatta. Az abban levő használható anyagot dezinficiálják, a többit pedig elégetik. Az istállóban elhelyezett állatokat egyelőre magánistállóban helyezik el.

— **Költözik a CFR. osztálymérnöksége.** A CFR. osztálymérnökség ideiglenesen a város földszintjén nyert elhelyezést. A városnak a CFR-rel kötött szerződése május elsőjén lejár s így a város értesítette a CFR-t, hogy az osztálymérnökség által elfoglalt helyiségeket május elsőjére ürítsék ki. A város a kiürült helyiségekbe az első kerületi előjáróságot fogja helyezni. Értesülésünk szerint az osztálymérnökség vagy az üzletvezetőségi palotába, vagy a Dongl-házba költözik.

— **A lakáshivatal husvétj szünete.** A lakáshivatal közli, hogy holnaptól, szerdától kezdve a jövő hét csütörtökéig, május hó 4-ig a görög keleti husvétj ünnepek alatt nem fogad el kérvényeket és felvilágosításokkal sem szolgál. A hivatal az ünnepi szünet alatt azonban lakásigazolványokat mindennap ad ki.

— **Házasság.** Meschini Géza városi aljegyző e hó 23-án déli 12 órakor vezette oltárhoz Verzár István nyugalmazott árvaszéki elnök leányát, Lilikét. A fiatal pár esküvő után a Délvidékre utazott.

— **Utcát kapnak a gyárak.** A Martas és Weitzer-gyárak igazgatósága kérvényt nyújtott be a városi tanácshoz, a melyben a két gyár közötti utcának a gyárak részére való átengedését kéri. Erre azért van szükség, mert a két gyár egyesült és egy vezetőség alá fog tartozni. A tanács értesítette a gyárak igazgatóságát, hogy az utcát átengedi abban az esetben, ha a gyárak az utca alatt levő csatornázás költségeit megtérítik.

— **Steiner József műépítész, építőmester** Strada Closca (Szent László-utca) 7. szám alatt levő irodájának újból bekapcsolt telefonszáma 326.

— **A hűtőkocsik.** A vasutagazgatóság rendeletet küldött szét az állomásokhoz, amely szerint a közeledő meleg időre való tekintettel rövidesen forgalomba vonják a hűtőkocsikat. A hűtőkocsikat a forgalombavonás előtt a bucarestii vasuti műhelybe fogják eljuttatni, ahol elvégzik az eselleges javításokat és ellátják a szükséges felszerelésekkel.

— **Halálozás.** Várady Kálmán nyugalmazott táblabíró tegnap reggel 73 éves korában hosszú szenvedés után elhunyt. A temetés holnap, szerdán délután 4 órakor lesz a Str. 29 Decembrie (Hasszinger-utca) 3c. számú házból.

— **Köszönetnyilvánítás.** Az I. O. V. hivatal ezután köszöni meg azt a 100 leies adományt, amelyet az aradi kiskereskedők Reisz Vilmos elhalálása alkalmával koszorúmegváltás címén juttattak az egyesületnek.

— **Új segélybélyegek.** Bucaresti. A husvétj ünnepek után új segélybélyegek kerülnek forgalomba. Az új bélyegek rajzait Molda Pál és Constantinescu Aurél készítették. Legelőször a 25 banis bélyegeket adják át a forgalomnak.

— **Kegyelem.** Ma hirdette ki az aradi törvényszéken Bító József táblabíró elnök Perey Sándor előtt, hogy a kegyelmi törvény alapján megszüntetik elene az eljárást és szabadlábra helyezik Perey Sándornak az volt a büne, hogy a múlt évben Gyoronon hasbaszurta Szentesy István hivatalnokot.

— **Újabb autó-árverés.** A vasuti vám hivatalnál április 28-án délelőtt 10 órakor árverésre kerül egy Puch-automobil az összes alkatrészekkel és három új gumival.

— **Gyilkosság vagy szerencsétlenség?** Konopról jelentették az aradi királyi ügyészségnek, hogy az ottani szakadéokban egy halvanót esztendő körüli paraszt ruhába öltözött női holttestet találtak. Sommer Nándor vizsgálóbíró ma kiutazott a helyszínére, hogy a nyomozást személyesen vezesse. A hullát dr. Bradéan Athanáz vármegyei főorvos fogja

felboncolni. A későbbi órákban sikerült a személyazonosságát is megállapítani. A hullában felismerték Halenpár Mária konopi lakost.

— **A japán trónörökös kincsei** Európának. London. A japán trónörökös, mint azt Tokióból jelentik, április 20-án indult el Európát körutjára és május 3-án érkezik Londonba. A trónörökös podgyásza több mint 1500 készletéből áll. A láskákban vannak az európai uralkodóknak és államférfiaknak szánt ajándékok is, valamint rendkívül sok az európai közélet kiválóságainak szánt kitüntetés. Kiszivárgott hírek szerint a legszebb ajándékokat, három pompás gyöngysort az angol királyné, Mária román királyné és Briand francia miniszterelnök felcsége fogják kapni.

— **Új udovész-szórum.** Budapest. Debrecenben dr. Széll Kálmán városi tiszti főorvos Sztankev Aba gyógyszerésszel övek óta kísérletezik egy tudóvész szórummal. Az orvos most a tudományos nyilvánosság elé lépett, bemutatta találmányát és betegeit, akik közül többen meggyógyultak. A felfedezéstől sokat várnak az orvosok.

— **Hamis tejért.** Drincu rendőrbíró ötven vidéki tejesasszonyt 8—10 napi elzárásra és 5—600 lei pénzbírságra ítél, mert a vegyvizsgáló állomás által beigazolást nyert, hogy erősen hamisított tejet akartak a piacra hozni. A büntetést ezúttal az elítélt tejesasszonyoknak nem lehet pénzbüntetésre változtatni.

— **Felmentették a zsarolással vádolt volt detektívot.** Ma ítékezett az aradi királyi törvényszék Bító József táblabíró elnöklété alatt működő hármaslanácsa Nikolin János volt detektív bűnperében, akit az ügyészség zsarolással és erőszakos nem közömbösüléssel vádolt. Nikolin Oana Péter, a Korzó-kávéház volt tulajdonosa jelentette fel, hogy öt kéltizen 50—50 leit kitevő kávéházi számla erejéig meg akarta zsarolni. A másik feljelentést Nikolin ellen egy vasuti tisztviselő tette, akin állítólag erőszakot követte el. A tanuvallomások során mindkét esetben bebizonyosodott a vádlott ártatlansága. Az ügyész elejtette a vádat, mire a bíróság Nikolin Jánost felmentette és nyomban szabadlábra helyezte.

— **Riadalom a kávéházban.** Tegnap délután élénk szenzációban volt része az egyik aradi kávéház közönségének. Megjelent az egyik márványasztalnál egy hosszuhajú feketeszemű ur és tintát, tollat kérve, írni kezdett. Mikor bevezette leveleit, egy pohár vizet kért és zsebéből valami fehér port szedve elő, beleszórt a ivóvízbe. Miután a por tökéletesen felolvadt, hírtelen elhalálozással felhajította az italt. Néhány pillanatig a semmibe meredt, azután az arcán görcsök rángatóztak és néhány pillanat múlva a legborzasztóbb kínok között végigvágódott a padlón. A vendégek között rögtön elterjedt a hír, hogy valaki öngyilkos lett. A kávéházban éppen ott tartózkodott dr. Stein Ferenc oradea-mareti (nagyváradi) orvos, aki szülei látogatására jött Aradra. Az orvos megvizsgálta az élettelenül heverő férfit és csakhamar megállapította, hogy öngyilkosságról nincs szó, hanem mindössze szivgörcsről. Mesterséges légzést alkalmazott és rövid idő múlva sikerült életre keltetni a beteget, aki elmondotta, hogy néhány pillanattal rosszullete előtt már érezte, hogy elajul és orvossággal próbálta elhalasztani kellemetlen szervi szivbajának tüneteit.

— **A kerekék alatt.** Déva és Piski között egy mozgó iskolavonat kerekéi alá egy utas ismeretlen körülmények között került. A kerekék a szerencsétlen embert holtá lapították. Kiletét még nem sikerült megállapítani.

Közgazdaság.

Bécs: A tőzsdén nem jegyzik a magyar bankjegyeket.

A bécsi tőzsdének, mint egy távirat jelenti, nagy szenzációja van: a magyar bankjegyeket nem jegyzik, bár a hivatalos kurzust még mindig megállapítják. A budapesti kifizetést azonban nem szüntették meg a bécsi piaccon. Osztrák pénzügyi szaköröknek az a véleménye, hogy ez csupán tőzsdéi manőver, amelynek nem lesz hatása a magyar korona árfolyamának alakulására. A szakértők azt hangsúlyozzák, hogy amikor a csehszlovák korona kurzusa emelkedett, hasonló volt az eljárás a bécsi tőzsdén, mert ezzel a hamis lebelégyezésű pénz beözönlését akarták megakadályozni. A kurzusok a következők:

Bécs, április 25. Tőzsdézárhat: Márka 1018, leu 1018, líra 3150, francia frank 4900, svájci frank 11650, dollár 566, rubel 250, szokol 902, dinár 1880, magyar korona 228. — Kifizetések: Zágráb 469, Berlin 1015, Prága 904, Budapest 252-75, Olaszország 3150, Svájc 11675, Varsó 78-75. — Zürich, április 25. Tőzsdézárhat: Berlin 875, Newyork 575-5, Prága 755, Budapest 220, Zágráb 405, Bucuresti 900, Bécs 151, osztrák lebelégyezett korona 98. — Bucarest, április 25. Dollár 60-5, márka 1-05, francia frank 5-10, magyar korona 0-24, osztrák korona 0-10. — Arad, április 26. Dollár 58-59, márka 106-107, magyar korona 0-25, osztrák korona 0-10.

Az Általános Takarékpénztár közgyűlése.

Az Aradi Általános Takarékpénztár ma délután tartotta az évi rendes közgyűlést. A közgyűlést Hegyi Albert igazgatósági elnök nyitotta meg, aki melegen üdvözölte a részvényeseket abból az alkalomból, hogy az intézet saját székházában először tartja közgyűlést. Faragó Rezső vezérigazgató, akinek páratlan szaktudása nagyban hozzájárult a bank felvirágzásához, terjesztette elő a zárszámadásokat és az igazgatóság évi jelentését, amely megemlékezik az elmúlt évben teljes sikerrel végrehajtott tőkeemeléssel, amelylyel az intézet saját tőkéi 3 és fél millió lei összegre emelkedtek. Az igazgatóság javaslatának elfogadásával a 183.390 lei összegű tiszta nyereségből részvényenként 8 százalék, azaz 8 lei osztalék került kifizetésre. A tartalékalapra huszonegyezer leit fordítottak, az alapszabályszerű jutalékok levonása után 30.514 leit az 1921. év nyereségszámlájára visznek át. A közgyűlés sajnálattal vette tudomásul Weisz Márk intézeti elnök lemondását. Új intézeti elnöké dr. Báross Lajos nagykereskedőt, az igazgatóság új tagjává pedig dr. Avramescu Vazul volt prefektust, állami ügyvédet választották meg. A felügyelő bizottság régi tagjait újból megválasztották.

Forgalmi adó Magyarországon. Budapest. Julius elsőjén életbelép Magyarországon az általános forgalmi adó, amely egy százalék lesz.

Legeltetés. A legutóbbi esőzések nyomira megjavultak a város legelői, hogy alkalmassá lett nagyobb mennyiségű jószág legeltetésére. Ez arra indította a város gazdasági székét, hogy felhívja a város állandó gazdáit, je-

lentseék be a jószágokkal a város gazdasági hivatalánál, hogy azt legelőre hajthassák.

Keresik a leut Berlinben.

Berlin. Az itteni pénzpiaccon nagyon keresik a leut, mert azt remélik, hogy Németország kedvező kereskedelmi összeköttetésbe jut Romániával.

Budapesti bankkörökből. Budapest. A Hiazai Bank igazgatósága megállapította az idei osztalékokat, amely részvényenként 20 korona lesz. A Schlick-Nicolson-gyár 24 koronát, a Gschwindt-gyár 100 koronát, a Phöbus 10 koronát fizet részvényenként osztaléknak. A Wörner-gépgyár részvénytársaság alapítójét 20 millió koronáról 45 millió koronára emelte.

Parasztforradalom Oroszországban.

Kopenhága. Helsingforsból jelentik: Ideérkezett bolsevista-újságok szerint a parasztek felkelése a szovjeturalom ellen rohamosan terjed. Tambov, Vorones, Kursk és Samara kormányzóságok már a felkelő parasztek birtokában vannak. Karkov kormányzóságban Karkov városát a parasztek megtámadták és erősen szorongatják. A bolsevista-kormány két divíziót küldött a város segítségére. A két divíziót azonban a parasztek megverték és elvágják az operációs bázistól. A doni korszakok csatlakoztak a felkelő parasztekhez. A szovjetújságok elismerik, hogy a mozgalmat komolyan kell venni, annál is inkább, mert elzárja Oroszországot a terményekben leggazdagabb kormányzóságoktól.

Hütlenségért — hütlenség.

BÉCS. Nemrég érdekes házasságtörési per folyt le az egyik bíróság előtt. Schwartz Ferenc droguista felesége jelentette a férjét házasságtörés miatt. Panaszában tüzetesen elmondta, hogy a férje mikor, kivel és milyen körülmények között csalta őt meg. A férj természetesen mindent tagadott és esküözött, hogy a házassági hűséget nem szegte meg. Beismerte ugyan, hogy irodakiszasszonyával az üzleti órákon kívül többször együtt volt, elkísérte a színházba, a moziba, a Práterbe, sőt egy alkalommal a leány lakásán is volt. Mindennek ellenére szerelemről sohasem esett szó közöttük és mindig csak szigorúan vett üzleti ügyeket tárgyaltak. Egyszerre azonban a férj az ügynek váratlan fordulót adott a kérdéssel, hogy milyen joggal követel tőle hűséget az a feleség, aki, amíg ő a harctéren tartózkodott, többször megszegte a hitvesi hűséget.

Bizonyítékul, mondotta, bemutatom feleségem udvarlójának szerelmes leveleit, amelyekben olyan hangot használ, amelyet én a férj nem merem használni. És ez az asszony beszél hűségéről? Ez az asszony merészel fellépni ellenem?

Ez az érvelés, ugyánlástzik, megjelte a maga hatását, mert a bíróság hosszas tanácskozás után kimondolta, hogy a droguista felesége megszegte a hitvesi hűséget, amit a bemutatott levelek is igazolnak, következésképpen egy ilyen asszonynak nincs morális joga, hogy férjétől hűséget követeljen. A bíróság ezután felmentette Schwartz Ferencet, aki visszatért üzletébe és bizonyára hosszabb üzleti megbeszélést folytatott az irodistikaszasszonnyal.

Szerkesztői üzenet.

Munkás. I. Igaza van. Önöket használta fel lépésőnek Szilik Kálmán. Jól emlékezzünk ennek a „kaméliás embernek” eszközökben nem válogatós kapaszkodására. Nem felejtettük el, hogy amikor még Aradon afféle bolsevista-világ volt, ki-terrorizálta magának a népjóléti intézmény elnöki állását horribilis fizetéssel, s ezzel alapos eret vágott azokon a szegényeken, akiknek „apostola” gyanánt reklámozta magát állandóan ez az üzleti érzékkel bőven megáldott lélekku-fár. A népjóléti intézmény pénzből, úgy látszik, még most is tart és köztutált tollával megirt pamflejtjeire telik még a nép pénzéből a néprezérnek.

II. A katonaszabadtításokról alkalmilag.

Mozl.

A mozgóképszínházak műsora. Április 27-én az Apollóban: A meduzafő. Társadalmi dráma. — Az Urániában: Az élőhalott. Társadalmi dráma.

Tolstoj-regény az Urániában. Irodalmi esemény színhelye az Uránia. Vétítésre kerül Tolstoj Leo grófnak az élőhalott című regénye nyomán készült irodalmi film, amely döbbenetes élethűséggel és hamszilantán stílussal hozza elének az orosz szellemóriás egyik legcsodásabb művét. Az a hatalmas koncepció és drámai lendület, amely jellemzi Tolstoj regényeit, érinetlenül jut érvényre a pompás filmen, amelynek mesteri rendezése Richard Oswald finom irodalmi érzékét és zsenialitását tükrözi. Tolstoj regénye a társadalmi osztályverdek által irányított házasságok kulisszái mögé világít be. Két olyan ember köt házasságot, akik telkéleg egymástól távol állanak. Az előítéletek, a botránytól való félelem egy ideig együtt tartja a házastársakat, azután bekövetkezik a sors kikerülhetetlen végzele s mindketten más-más uton keresik boldogságukat. Az asszonyt a szerencse csillaga vezeti, a férj pedig áldozata lesz a szerencsétlen házasságnak. Lezüllik a társadalom mozarába, ahonnan nincs többé visszatérés a számára. E nagyjelentőségű filmet, mely sok hozzáértéssel lett átdolgozva, még szerdán tartja utoljára műsoron az Uránia színház.

Az Apolló és Uránia színházban csülörtök, péntek és szombaton husztvélí bőlji szünet s előadások e napokon nem lesznek.

A Meduzafő — Magda Sonjával az Apollóban. A közönség nagy tetszése mellett mutalta be kedden az Apolló szin-

ház a „Meduzafő” című szenzációs 4 felvonásos drámát, amelynek keretelt előkelő társaságok millióje adja s maga a cselekmény a legizgalmasabb és legérdekesebb mozi történetek közé tartozik. Egy csodaszép nő áll a forró drámai összeütközések homlokterében s rendkívül szövevényesen szövődnek körülötte a titkokatos és meglepő történetek, a melyek elejétől végig szinte lebilincselik a néző figyelmét. A csodás drámai film főszerepét Magda Sonja, a kiváló művészű játsza, akinek nevével feledhetetlen alakításai tették ismertté.

A szerkesztősről
KAROLY JÓZSEF
felel.

Megérkeztek

a híres „Leona” gyártmányu cipők és következő oleó áron kaphatók:
Női chewr. félcipő külőmb. forma rámas varr. ... L. 280.—
Női barna chewr. fűzős cipő rámas varr. ... L. 300.—
Női barna box és chewr. félcipő betétes r. v. ... L. 280.—
Férfi barna és bordó box fűzős cipők r. v. ... L. 396.—

Lányi cipőüzletében

Str. Gen. Berthelot (Atsél Péter-utca) 1. szám, sarok üzlet, 10484

Régiségeimet

vitrineimet ezen üzletág felhagyása miatt minden elfogadható árrért eladom

SCHÄCHTER

Plata Flovrol Arpad-tér 5.

Hirdetmény.

Paulis hegyközség közgyűlése

f. évi május 3-án d. e. 11 órakor fog megtartatni.

Paulis, 1921. április hó 26-án.

1756 Hegyelnök.

Szalmarázó tengely,

tőrekrázó tengely, dob tengely, gyűrűskénésű dob esapagy, feszmerők (manometer) és bármily gép javítását, vasöntvények szállítását vállalja:

ARADI VASIPAR R.-T.

Arad. Str. M. Cogalniceanu (Mikes K.-u.) 45.

Villamosanyagok

nagy mennyiségben megérkeztek! Békemindőség! Oleó árak!

Hirschl & Co., Timisoara

(Temesvár) Bulev. Berthelot (Kossuth Lajos-utca) 7. Telefon 717. „Prompt”

GROSZMANN NANDOR

mechanikai téglagyára

Azelőtt Temsrékási Téglagyár Részv. Társ. Alapított 1894-ben.

Interurban telefon 9-76.

Központi iroda: Timisoara Balle Centrale (Hungária-fürdő.)
Folyószámla a Banca Româneascănál.

Évi termelőképesség: 3.000.000 darab.

Főbb gyártmányok.

Hornvált tefőcserep, Hódifarkucerep, Oromcserep, Falitáglá, Kuttáglá, Komanetáglá, Kövezőtáglá, Kövezőtáglapok, Úragostáglá, Gerendatáglá, Úragos gerendatáglá, Fedőcserep, Facontáglá, Párkánytáglá, Csatornacsovek, Karmantyucsovek, stb. stb. Továbbá kézzel vert tefőcserep és kézzel vert építőtáglá.

Specialitás: „Prompt.”

Hódifarku Horonnyal

Apró hirdetések

Aikalmazás.

INTELLIGENS német, esetleg magyar kisasszonyt keresek. Jelentkezés 11-1 között özv. Klemménál Piata Avram Iancu (Szabadság-ter) 11. II. 1763

NEMET KISSASSZONY gyermekek mellé áfást keres. Cimeket a kiadóba kér. 1765

PALYAFELVIGYÁZÓT ÉS KEMÉNYFA FÜRÉSZELESHÉZ ÉRTO HIVATALNOKOT keres alvácái üzeme részére az Acsev. magánvagyon felügyelőség, Román nyelv tudása szükséges. Irásheli ajánlatok Acsev. palota földszinten nyújtandók be. Kor. vallás. családi állapot. fizetési igény megnevezésével. 1764

CIPŐFELSŐRÉSZKÉSZÍTŐ tanulókat felvesz Nagy István cipőfelsőrészkesztő Str. Alexandri. (Salacz-utca) 3. 10764

FÉHERNEMŰ varrást, színes, fehér hímzést, azsurozást, előrajzolást vállalko Strada Consistoriului (Batthyány-utca) 3. sz. 1766

RIKKANCSOR heli hatvan leu fizetéssel főfelvételnek a „Kelet” hirlapiródaiban. Arad, Strada Alexandri (Salacz-utca) 1. 10895

HAZVEZETŐNŐ, 38 éves, önálló munkakerő, állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 1769

KIPUTÓ FIU, 16 fizetéssel nyomdánkban alkalmazást nyer.

Lakás.

KIADÓ egy 2 szobás lakás konyha és mellékhelyiségek a város központján. Cím a kiadóban. 1770

Vétel és eladás.

RUGGANYOS MATHAC gyermekágyba való, gyermekpárna huzatok eladók. Str. Consistoriului (Batthyány-u.) 23. I. em., jobbra. 500

ANTIK és modern porcellán, butort, szőnyeg, festményeket ékszer, ezüstöt vesz és elad Salon Artistique. Állandó kiállítás. Boulevardul Regina Maria (Andrássy-ter) 21. szám. 10621

KÜLÖNFÉLE bútorok, tárgyak és képek eladók. Str. Russu Sirlanu (Áulich-utca) 15. sz. 500

HALÓSZOBA, nagy szőnyeg, konyhasztal eladó. Strada dr. Romul Velicui (Lipót-utca) 18. 1755

ELADÓ egy nagy erős vaskapu, 3 1/2 méter magas és 4 méter széles. Lupsa. Nagyhalmagy. 1758

MÉGVÉTELRE KERESÉK egy portált három rolóval 1 ajtóhoz és két kirakatköz. Lupsa Nagyhalmagy. 1759

ABLAKOK, zsalugáterek, olcsón eladók. Epsténnán Strada Unirei (Fábián Gábor-utca) 10. 10765

BRILLIANS buton gyűrűk, ezüst, likör evőkészlet, művészi festmények, skunkboá, gobelin fotel, terítők, majolika vázák, mű kézhímzésű zsebkendők, fehérnemők eladók Strada Consistoriului (Batthyány-utca) 3. 1767

ELADÓ egy jókarban levő Gleiton Schuttlevort gyártmányu cséplő-garniúra. Bővebbet Str. Alexandru Gavra (Csernovits Péter-utca) 9. 1768

Egy HINTO, francia szerzemés és mindenféle gazdasági felszerelések eladók. Cím a kiadóban. 1771

NYERS BORKÖVEJ vesz Irom Arnold, Bercsényi Miklós-utca 39. 10651

RADIAL SZITA megvételre kerestelik. Cím: Villamos műmalmom Újarad. 1735

PENZSZEKERÉNY, szőnyegek, függönyök zongora művészi butorok, irodaberendezés eladók Borosienón dr. Mérónél. 1743

Oktatás.

GYERMEKEKKEL vagy felnőttekkel d. u. 2-6-ig periekt német nyelven foglalkoztatni utas. Cimeket a kiadóba kérek. 1754

Uzletek.

TOBB ÉV ÓTA FENÁLLÓ női ruha salonn és műhely teljes felszereléssel bérbeadó. Cím a kiadóhivatalban. 1747

Különítés.

ÜZLETHELYISÉG legforgalmasabb helyen átadó, illetve kiadó. Ugyanott eladó hármas pénzszerény, írógép, írósztal. Cím a kiadóban. 1762

Szapáriligeten

eladó három szobás magánház cirka 800 m²-es telekkel. Ezen házban van egy jóforgalmu vegyeskereskedés továbbá mellékhelyiségek és istálló. Bővebbet Grecsnernél, Szapáriligeten. 10765

Dr. Hajós Gyógyintézet, Lussinpiccolo (Adria).

Junius közepén megnyílik Gyönyörű fekvésű hely a tengerpart mellett; egy 45000 négyzetméter, trópusi növényekkel bíró park közepén, közvetlen tengerparttal, kiterjedt fenyvesekkel és kizárólagosan tengeri kilátással bíró szobákkal. Kitűnő, gondos kezelés. Hidegvíz gyógyintézet. Elsőrangú pensio. Lakás és ellátás (étkezéssel) naponta 80.- lire: 10 éven aluli gyermekekért 25.- lire. Gyorsvasúti közlekedés Fiuméig és Triestig, mely városokkal jó gőzhajó közlekedés létezik.

Előjegyzéseket fenti gyógyintézet vesz át, amely ugy sürgönyi, mint levélbeli felvilágosításokat is nyújt. — Sürgönycim: „Hajós Gyógyintézet, Lussinpiccolo”. 1704

Cassa Agricola de Pastrare Arad-Cienadana Societate Anonima. Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár Részvénytársaság.

Table with columns: Activa - Vagyon, Bilant pe anul 1920, Merlegsámbla 1920. évről, Passiva - Teher. Rows include Cassa, Capitalul fundamental, Capital de rezerva, Capitalul general de rezerva, etc.

Arad, la 31. Decembrie 1920. — Arad, 1920. decembrie 31-én.

Directiunea: — Az igazgatóság:

- Gróf Károly Gyula, s. k. presidente. — elnök. Dr. Baross Lajos, s. k. Szalay Antal, s. k. Gróf Breda Viktor, s. k. Bárány Péter, s. k. Kerényi Frigyes, s. k. Vásárhelyi János, s. k. Purgly László, s. k. Vásárhelyi László, s. k. Heinrich Sander, s. k. director executiv. — vezérigazgató.

Földes Soma, s. k. secretar de firma. — egy. titkár.

Com. de supraveghere — A felügyelő-bizottság:

- Dr. Bánki Nagy Lajos, s. k. presidente. — elnök. Daniel Endre, s. k. membru in com. de supraveghere. — felügyelő-biz. tag. Szathmáry János, s. k. membru in com. de supraveghere. — felügyelő-biz. tag.

Raportul comitetului de supraveghere al casei agricole de pastrare Arad-Cienadana societate anonima, catra adunarea a treizecea si una generala ordinara.

Onorata Adunare!

Referitor la bilantul si anul de gestiune 1920, a casei agricole de pastrare arad-cienadana soc. anonima cu tot respectul raportam, ca in decursul anului am supraveghiat manipulara averii societatii, precum si conducerea afacerilor, am examinat mai de multeori contabilitatea acestora si am constatat, ca atat mersul afacerilor, precum si contabilitatea s'a efectuat intru toate conform legilor comerciale si intentionilor statutare.

Maidepartie raportam, ca am examinat deamanuntul bilantul si contul profit si pierdere prezentat de directiune, le-am comparat cu cartile speciale si am constatat, ca rezultatul aratat corect intru toate atati cu starea din dec. 31. 1920. ca si cu ziarela si cartile speciale, precum si cu dispozitiunile legilor comerciale.

Dupa aceleasi cuspimim intru toate cu opinionea directiunii si a comitetului cuprinsa in raportul actual precum si cu modul de impartire a profitului net de 339.888 Lei 12 bani si aceslea le raportam spre primire adunarii generale.

In fine rugam onorata adunare generala, ca sa dea absolutul pe anul 1920, atat directiunii cat si comitetului de supraveghere.

Dat in Arad la 14. aprilie 1921.

Comitetul de supraveghere a casei agricole de pastrare arad-cienadana societate anonima:

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság felügyelő-bizottsága:

- Daniel Endre, s. k. membru in com. de supraveghere. — felü. biz. tag. Dr. Bánki Nagy Lajos, s. k. presidente. — elnök. Szathmáry János, s. k. membru in com. de supraveghere. — felü. biz. tag.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság felügyelő-bizottságának jelentése a harmincegyedik rendes közgyűléshez.

Tiszteft Közgyűlés!

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaságának 1920. évi ügykezelésére és mérlegére vonatkozólag tisztelettel jelentjük, hogy a társaság vagyonkezeléséről és az ügyek vezetéséről az egész évben éber figyelemmel kísértük, az ezekkel összefüggő könyveléseket több ízben tüzetesen megvizsgáltuk s azt tapasztaltuk, hogy ugy az ügykezelés, mint a könyvelés mindenben a kereskedelmi törvény és az alapszabályok intézkedéseinek megfelelően történt.

Jelentjük továbbá, hogy az igazgatóság részéről elénkbe terjesztett mérlegel, továbbá a veszteség- és nyereség-számlát behatóan megvizsgáltuk, az egyes könyvekkel összehasonlítottuk s ugy találjuk, hogy a kitűntetett eredmény ugy az általunk 1920. évi december hó 31-iki állapotokra vonatkozólag megjelölt felvételekkel, mint az egyes napokkal és könyvekkel teljesen megegyezik s a kereskedelmi törvény idevonatkozó intézkedéseinek tökéletesen megfelel.

Ezekután a válaszmánynak és az igazgatóságának a kitűntetett 339.888 Lei 12 bani tiszta nyereség felosztását tárgyzó és az évi jelentésben foglalt javaslatához teljes egészében hozzájárulunk és a t. közgyűlésnek elfogadásra ajánljuk.

Végül kérjük a t. közgyűlést, hogy az 1920. évet illetőleg ugy az igazgatóságunk, mint a felügyelő-bizottságunk a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Kelt Aradon, 1921. évi aprilis hó 14-én.